Ner 111.

SOBOTA.

KRAKÓW d. 28 SIERPNIA 1830 r.

kwart: zł. 9. miesięczna 3. Ner poje: gr. 10.

GONIEC KRAKOWSKI,

DZIENNIK POLITYCZNY, HISTORYCZNY i LITERACKI.

Dnia onegdayszego mularze przez częste piiaństwo, nie zachowuiąc pionu w murowaniu, a szczególniey postawiony ieden mur wichrowaty; dotego przez skąpstwo właściciela używaiąc iałowego wapna i złych materyałów, stał się okropny przypadek, albowiem przez zawalenie się całey ściany wichrowatéy zewnętrznéy, zleciały belki i sklepienie, które przywaliło kilku ludzi, z tych trzech iuż nieżyie.

Rozeszła się w tuteyszéy stolicy dnia wczorayszego wiadomość iakoby Xiąże Orleans nowy król francuzki Ludwik Filip I. zabitym został w teatrze. Redakcya gońca umieszcza tę wiadomość iedynie w celu aby się nieokazała nieświadomą rozgłaszanych pogłosek w téy stolicy, lecz nie tylko że za ich wiarogodność niezaręcza, ale nawet nieiako powątpiewa gdy Dostrzegacz Austryacki dzisieyszą pocztą nadeszły nic o tém zdarzeniu nie wzmiankuie.

Pensya młodzieży maiącey odbywać swoie nauki w lyceach wolnego miasta Krakowa.

Podpisany ma honor uwiadomić szanowną Publiczność, iż na mocy pozwolenia, iakie mu iest od Zwierzchności

szkolnéy, czuwaiącéy nad oświatą publiczną w wolném mieście Krakowie udzielone, pensyą młodzieży, maiącéy uczęszczać do lyceów, i dla tych, którym rodzice lub opiekunowie będą chcieli dadź edukacyą prywatną, od dnia 1 października r. b. otwiera. — Młodzież iemu powierzona, będzie mieć mieszkanie, stół i wszelkie wygody w domu iego: doglądana będzie we wszelkich szkolnych pracach i zatrudnieniach. Korrepetytorowie, powtarzać z nią będą w każdym dniu lekcye szkolne, a podpisany czuwać będzie aby uczniowie do klass zawsze należycie przygotowanemi byli.

Ci, którzy do liceów uczęszczaćby sobie nieżyczyli, będą mieli przez nauczycieli do tego przybranych, wszystkie przedmioty, iakie są planem edukacyynym przepisane i w lyceach przyięte, oddzielnie wykładane.

Język niemiecki i francuzki, będą ięzykami zwykle w domu używanemi, i te regularnie uczniom wykładanemi będą.

Porządek, regularność i to wszystko cokolwiek ściągać się może do rozwinięcia władz fizycznych i moralnych młodzieży, zaniechaném nie będzie, i aby zapewnić i zasłużyć na zaufanie, iakie w podpisanym szanowna Publiczność położyć raczy, iedyném iego będzie staraniem.

Zaszczycony względami JW. Kuratora Instytutów naukowych wolnego miasta Krakowa i iego okręgu, podpisany uprasza WW. Rodziców i Opiekunów, aby, którzy żądać będą w tey mierze iakiegoś upewnienia się, do niego po toż zgłosić się raczyli.

Uwiadomienie drukiem ogłoszone o zamieszkaniu, obeymuiące zarazem warunki do przyięcia na tę pensyą potrzebne, oraz metoda iaka użytą będzie w przyzwyczaieniu młodzi do prac naukowych i wypełnienia obowiązków tak prywatnych iak i religiynych, udzielane będą osobom tego żądaiącym aż do dnia 20 miesiąca przyszłego, pod adressem Pana Gennela xięgarza, w rynku zamieszkałego, także pod adressem podpisanego, który ogłosi swoie zamieszkanie przez pisma publiczne.

Bouzereau de Bellemain
Nauczyciel ięzyka i Pensyi.

Polityka.

NOWOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA. *(Z Londynu 10 Sierpnia.)* Dziennik *Times* tak się wyraża: zdaie się iż OPATRZNOŚĆ zesłała nam Xięcia Orleans w obecnych okolicznościach aby Francyą i Europę w pokoiu utrzymać. Tenże dziennik wyraża się daléy względem Xięcia Orleans w różnych koleiach iego życia.

Pisma nasze publiczne twierdzą, iż otrzymali z Marsylii wiadomość (pod niepewną datą), że gdy w Algierze odebrano wiadomość o zmianie rządu we Francyi, żołnierze mieli wykrzyknąć: »precz z Burbonami. Niektórzy zaś mieli dodać niech żyie Cesarz Napoleon II.

FRANCYA. *(Z Paryża 12 Sierpnia.)* Dnia 8 b. m. Teraźnieyszy monarcha odbył przegląd w towarzystwie swych naystarszych 2ch synów na placu Vendome narodowéy gwardyi z Ruen i Havre która na pomoc stolicy przybyła.

Monitor Paryzki udziela nam następuiących wiadomości pod dniem 27 z. m. obecni deputowani w Paryżu oświadczaią się względem protestacyi przeciwko rozporządzeniom z dnia 25 Lipca, iż ten akt z powodu ówczasowych okoliczności nie był w urzędownéy formie do wiadomości podany. Oświadczenie to brzmi iak następuie: podpisani prawnie obrani i przytomni w Paryżu poczytaią sobie za obowiązek i sprawę swoiego honoru protestować się przeciwko środkom, które doraccy korony podali wcelu obalenia wyborczego systematu i zniszczenia wolności druku. Rozporządzenia te są wbrew przeciwne Konstytucyi i dążą do pogrążenia kraiu w zamieszanie. Podpisani wierni swoim przysięgom oświadczaią się nie tylko pomienionym środkom ale i przeciw wszystkim wypadkom mogącym nastąpić. Pomimo zaś wszystkich zaszłych rozporządzeń uznaią się za deputowanych obranych stósownie do ustaw i mogących iedynie podług tych ustaw bydź zmienionemi.

Dziennik *Le Temps* wyraża się względem mowy Szateaubrianda w następuiącym sposobie: »Zadziwiamy iego podanie

i zapewne nie podzielimy naszego zdania w iego uwielbieniu. — Mówiemy przeto do wszystkich dobrze myślących; czytaycie i uwielbiaycie wraz z nami! iak się to dzieie, że taki geniusz mógł poruszyć serce i teraźnieyszego króla, i Karola X. i republikanów i roialistów? Stało się to dla tego, iż ten geniusz znayduie się w nayszczytnieyszym z cnotą związku. Nasze polityczne zdania milczą przed wyrażeniem się takiego sposobu myślenia który okazuie i bohaterską uległość i nayszczersze do tronu przywiązanie.

Ulica *Artois* otrzymała nazwisko ulicy *Lafitte* wiadomo że hotel deputowanych na niéy się znayduie.

Karol X., Delfin i Xiężna Berry pozostawili 5,500,000 franków długu.

Dziennik *Le Temps* twierdzi, iż iest koniecznym rozwiązanie i nowe zebranie izby deputowanych.

Po wykonaniu od różnych parów przysięgi prawem przepisanéy i wzbranianiu się iéy wykonania przez niektórych członków Xiąże *Filz James* zabrał głos w następuiącym sposobie: »W krótkiéy podróży oddalony od Francyi, usłyszałem raptem straszny grom który w ten kray uderzył, i że panuiąca dynastya w téy strasznéy burzy zniknęła. Huk dział zapowiadaiący wstąpienie nowego króla na tron zdawał się w dniu wczorayszym w moim powrocie przy stolicy na mnie oczekiwać a iuż dnia dzisieyszego iestem do téy izby powołany dla złożenia nowéy przysięgi. Nigdy moie wyrazy nie były czczą igraszką, a wykonana przezemnie przysięga była zawsze dla mnie świętością. Złożyłem ich dwie tylko w całém moim życiu: pierwszą ś. p. Ludwikowi XVI, gdym zaledwie wyszedł z dzieciństwa, drugą w r. 1814 Konstytucyi, którey zasady iuż oddawna były w serce moie wpoione a które z radością widziałem bydź przyiętemi we Francyi iako kraiowe ustawy. Wyzywam każdego, aby mi powiedział czyli kiedykolwiek złamałem te przysięgi. — Szanowni Panowie, wymierzycie mi sprawiedliwość wyznaiąc, że w téy izbie nigdy nie oświadczyłem moiego zdania, któreby się na konstytucyi nie opierało, i zapewniam na móy

honor, iż od lat 15tu żadnego nie miałem pomysłu któryby był konstytucyi przeciwny. Prawie od kolebki prześladowany od losu, nauczyłem się wcześnie podlegać rozporządzeniom Opatrzności i zmiennym losów koleiom a przez to zahartować się przeciwko wszelkim burzom i przygodom życia. Od dawnego czasu wiadomo moiéy rodzinie, co to iest bydź wiernym nieszczęśliwéy sprawie i w tym względzie nie iesteśmy nowicyuszami. Bez wątpienia opłakuiemy los Karola X. i zawsze go opłakiwać będziemy. Przez długi czas zaszczycany iego uprzeymością, miałem sposobność poznania lepiéy iak kto inny wszystkich cnót i przymiotów iego serca; a wtenczas nawet gdy był zwiedziony od swoich ministrów, którzy się raczéy głupiemi a niżeli wiarołomnemi okazali, w tenczas gdy, niestety! nadaremnie usiłowałem wyiawić mu prawdę, którą przed nim z tak występną troskliwością ukrywano, słyszałem iak się ciągle oświadczał z życzeniami za dobrém i szczęściem Francuzów. Obowiązkiem iest moim oddać mu tę sprawiedliwość. Sprawia mi to ulgę iż mogę dozwolić moim uczuciom wolnego przed wami wynurzenia się, i ubolewałbym bardzo nad tém któregoby tóż wzruszenie obrażało. Tak iest aż do ostatniego tchnienia życia moiego, dopóki kropla krwi krążyć w żyłach moich będzie zawsze oświadczać się będę z moią miłością i czcią ku moiemu dawnemu władzcy; zawsze będę, przy tém obstawać iż na swóy los niezasłużył, i że Francuzi, którzy go nie poznali byli dla niego niesprawiedliwemi. Lecz w téy chwili sam iestem Francuzem i muszę się moiemu kraiowi ze względu na iego położenie bezwarunkowo poświęcić. Ta to wielka uwaga na całość Francyi iest bez wątpienia iedyną winą, iż tylu światłych mężów zostało spowodowanych do wydania szybkich postanowień, które od dni 6ciu rozstrzygnęły los kraiu. Wszystko było ukończone a iednak byliśmy bliskiemi stania się łupem na nowo bezprawności, która nam zgubą zagrażała. W tym stanie rzeczy nie mógłem bydź oboiętnym; iemu to tylko iedynie poświęcam te wszystkie uczucia które mnie od lat 50 do ży-

cia przywięzywały; one to na mnie z niepokonaną działaią mocą i otwieraią mi usta do złożenia przysięgi.» — Xiążę zszedł z trybuny w pośród jawnych oklasków. Mowę iego, która wielkie sprawiła na słuchaczach wrażenie za iednozgodnym życzeniem żądano aby była drukiem ogłoszoną.

GRECYA. Przebywaiący w Konstantynopolu posłowie trzech sprzymierzonych mocarstw, przesłali pismo do hrabiego Capodistrias, w którém uwiadamiaiąc go o zrzeczeniu się tronu Grecyi przez xięcia Leopolda koburskiego, proszą go aby pozostał na swoiém urzędowaniu i uwiadomił grecki senat, że przystąpią niezwłocznie do nowego wyboru i ten przedmiot zostanie na angielskich konferencyach ukończonym. Nie ma przecie żadnéy wzmianki w tém piśmie względem rozszerzenia granic Grecyi o które senat uczynił przedstawienie, co dało powód do domysłu iż wielkie mocarstwa odłożyły stanowcze postanowienie tego przedmiotu aż do wyboru nowego monarchy.

Goniec *Smyrneński* zawiera następuiace wiadomości: Nayświeższe wiadomości odebrane z Kandyi a dochodzące do 2 Lipca są nader nie pomyślne dla nieszczęśliwych tego miasta mieszkańców. Panuie tam wielkie umysłów wzburzenie, lud okazuie wielką niechęć ku baszy, agom i Europeyczykom i potrzeba się iakiego smutnego wypadku spodziewać, w którem Saleiman basza naypierwszy padnie ofiarą. Rząd turecki będzie miał sobie do wyrzucenia iż mu nie posłał żądanych posiłków przez które mógłby stać się panem w swoim paszaliku.

Tenże goniec donosi że wyspa Samos oświadczyła swoię niepodległość. Oto iest treść postanowień przez które zaprowadzono nowy rzeczy porządek. *Pierwsze postanowienie* brzmi: Zważaiąc że wyspa Samos, pomimo praw niezaprzecznych powinna należeć do Grecyi a przecież została od niey odłączoną a iéy byt moralny i fizyczny zdany iest na łaskę nieubłaganego i krwi chciwego władcy, — w przekonaniu że Samoszykowie nadto znaią charakter swoiego bezbożnego nieprzyiaciela, aby, dopoki kropla krwi w nich płynąć bę-

dzie, mieli narażać swoie żony i córki na iego barbarzyństwo, wystawiać swoie dzieci na odstąpienie od wiary swoich przodków i dozwalać pohańbienia ich popiołów; — w przekonaniu że wszyscy Samoszczykowie, różnego wieku i stanu wolą raczéy zginąć z swoiemi rodzinami, a niżeli ie oddać w moc pokolenia antychrysta; — zgromadzenie ogólne reprezentantów miast i wiosek wyspy Samos zebrane w *Chora* 5 Czerwca 1830 r. iednozgodnie zawołało: Wolność lub śmierć! i postanowiło co następuie:

Art. 1). Wyspa Samos nierozłączy się nigdy dobrowolnie od greckiego państwa, pozostanie zawsze wierną konwencyom powtórzonym i zaprzysiężonym na wszystkich ogólnych posiedzeniach Grecyi. Art. 2). Zachowa wiernie i święcie przepisane przez trzy wysokie mocarstwa zawieszenie nieprzyiacielskich kroków pomiędzy Grekami i Turkami, ieżeli ostatni nie nastręczą przyczyny do iego zerwania. Art. 3). Zważywszy iż w tenczas dopiero możnaby się zrzec rządu nad departamentem wschodnich Sporadów, gdyby tego koniecznie trzy wielkie sprzymierzone mocarstwa żądały, wyspa Samos, stósownie do artykułu III postanowienia na czwartém narodowém posiedzeniu wydanego w celu zapobieżenia anarchii, rządziłaby niemi témczasowo przez władze z grona swoiego wybrane.

Dan w Chora na wyspie Samos d. 7 Czerwca i t. d.

Drugie postanowienie. Każdy Samoszczyk lub cudzoziemiec, którýby wbrew ustawie gwałcił obywatelskie prawa, ma bydź ukaranym w miarę swoiego w tym względzie przestępstwa. — Każdy Samoszczyk lub cudzoziemiec, którýby się udał do Azyi w zamiarze rabowania Turków iest na wieczne wygnanie skazanym. A ieżeliby się zjawił, ma bydź natychmiast aresztowanym, sądzonym, w kaydany okutym a własność iego będzie skonfiskowaną. Art. 4). Mieyscowe władze są upoważnione do powiększania siły zbroynéy, ieżli tego wymagać będzie potrzeba utrzymania publicznéy spokoyności. Art. 5). Gdy bez pieniędzy niepodobna trzymać dobréy policyi, mieyscowe władze wezwą osoby

które zadzierżawiły dziesięciny, cła i inne dochody do dania zasiłków. Art. 6). Ponieważ każdy naród odznacza swóy charakter przez swoię Religią, ięzyk i obyczaie, oświadcza przeto ogólne zgromadzenie, w celu zachowania nieskazitelności greckiego charakteru, iż każdy zaniedbuiący przepisy i obowiązki wschodniego kościoła uważanym będzie za człowieka skażonych obyczaiów i wyłączony od piastowania tak cywilnych iako i woyskowych urzędów. Każdy także którżyby tamował oświecenie Greków, kładąc przeszkody założeniom szkół greckich będzie w oczach narodu pohańbiony i od wszystkich urzędów wyłączony.

Dan i podpisy iak wyżéy. *G. B. V.*

Londyński zegarmistrz *Herbert*, odkrył nowy sposób smarowania kół w zegarach, proszkiem z grafitu (ołówka), zamiast oliwy dotąd używanéy. Proszek ten przygotowuie się następuiącym sposobem: Cwierć funta naymiększego grafitu rozciera się na naydrobnieyszy proszek, nalewa czystą wodą i nakrywa. Po upłynieniu dwóch lub trzech godzin, wypływa na powierzchnią wody bardzo miałki pyłek, który trzeba zebrać i wysuszywszy w czystym papierze, chować do użycia. Zbieranie tego pyłku z wody, powtarza się po kilkakroć, a chcąc go użyć, maczaią się nayprzód końce osi od wnętrza zegarka w mocnym wyskoku winnym (spirytusie) a potém w proszku. Pan Herbert upewnia że takowe smarowanie wystarcza na lat kilka.
